

zébe teszem le sorsomat. *Jó pap holtig tanul*, bátorítottam magamat, és eszembe jutott az a sok kudarc, ami hiszékenységem miatt jutott osztályrészemül. *Talán a háta mögé álok, és megrántom hirtelen állati szőrzetből készült vendégghaját? Ha kezemben marad a paróka, elnézést kérek, ám ha nem, vagyis valóban birkagyaþjú nő a fején, a kórház üzelmeiről kell lerántanom a leplet ország-világ előtt.* Elszánásomat azonban áthúzta ölmos fáradtságom. Jóllehet csak tíz percet engedélyeztem szendergésre magamnak, jó két óra múlva ébredtem mély álmomból, akkor sem magamtól, hanem a fiatal doktornő hangjára: „*Elkészült a zárójelentés – állt fölöttem fényesen és magasan –, hazaengedjük! Tüneteit pusztán a kimerültsége okozta.*” Alig tudtam leplezni csalódottságomat.

Horváth Elemér

ESTE A TERASZON

a művelhetőbb csillagokba?
na és ha nincsenek?
na és ha egyedül vagyunk?
nem valószínű ugyan de lehet
hogy panglossnak volt igaza
hogy ez a világok legjobbika
akárhogyan is most már nem megyek
mint tennyson öreg ulysszesze
a láthatár merő nosztalgia
kirké polüphemosz nauszikaá
csak úgy valóság hogy emlékezet
nézem őket nézem és hallgatok
nincsenek művelhetőbb csillagok

CARMEN SAECULARE

sokszor nem is tudta hogy mit csinál
s valószínű eszébe sem jutott
hogy megérnek néhány évszázadot
azok a legszebb pillanatai
mikor látszólag csak báméskodott

a világba leírta őket és
bámult tovább s úgy múlt az élete
mint bárkié biztos könnyörtelen
távolodás a végső semmibe
de addig is nyugodt carpe diem
senkinek szócsöve se írnoka
írok míg életben vagyok
aztán a csönd az örök isteni
csak az istenek halhatatlanok

HALÁL A XXI. SZÁZADBAN

a lakosztályában ahol haldoklott
egész éjjel égtek a villanyok
alant a téren hívők ezrei
keresztények muzulmánok zsidók
hívők között nincsen berlini fal
se vasfüggöny se drótsövény
a hit globális útleveél embertől istenig
ez eltarthat napokig is
aztán meghalt
kilehelte lelkét spirituálisan
a téren világosodott
a lakosztályban kihunytak az ablakok
valaki gondosan
lecsavarta a villanyt

ODÜSSZEUSZ HALÁLA

én neil armstrong az amerikai
lábam alá gyűrtem a holdvilágot
s az emberiség megvakult
nem látjuk amit leopardi látott

Aradi Varga Imre

ODÜSSZEUSZ EMLÉKEI

Akhilleusz

Bizony, szép volt, arcéle mint egy istené,
haja, szakálla dús és gondozott, ügyelt rá,
hogy minden hajnalon bebodorítsák,
járása könnyed, ruganyos, bár táncos lépte
egy hímrinygó riszálását idézte néha,
s a harcban is ügyelt a szépre, súlyos kardját
lassan emelte, lássák, hogy rendeződnek izmai,
s szinte kecses volt, ahogyan kitorste
lemészárolt ellenségei szemfogát, hogy
egyre súlyosabb nyakláncára fűzze,
bizony, szép volt, ahogy a harc után
ledobta mindenét, gyönyörű, meztelen
testét a szolgák tisztára sikálták,
mert kényes volt, nagyon kényes, hogy este
a diadalmi lakomán kenettől illatozzék,
s úgy hallgassa a lantosok dalát magáról,
szólni nem is szólt, nem volt miről beszéljen,
szántani-vetni nem tudott, nem érdekelte,
világot látni nem szokott volt, nem érdekelte,
a nőkről való férficsámcsogás nem érdekelte,
a politika – mi az? – nem érdekelte
(mért öldössük a trószokat, kérdeztem egyszer,
bántottak minket? lopták javainkat?
szarral kenték be isteneink orrát?
megdühödött, így válaszolt:
ha nem lennél a vezértársam, azt mondanám,
egy defetista patkány lapul tebenned,
nagyeszü Odüsszeusz – ebben maradtunk),
verseket nem tudott, nem érdekelte,
dalolni sem tudott, bár egyszer-egyszer
el-elbődült velünk, iszonyú hamisan,
de elnéztük neki,
harcos volt, bajnok volt, ez volt a dolga
mindaddig, míg a nyílvessző rezegve
a sarkába nem fúródott; no ennyi volt,
nemzeti hőszünk, te, idióta Akhilleusz.

Pénélopé (1)

Látom: ott állsz a szirten az olajfánk alatt,
a fodros tenger hozza a sok hajót,
és jönnek-mennek a hírvivők, hírhozók,
s a szolgáléány, kit a partra leküldtél,
visszajövet csak rázza fejét, soha semmi,
s barna, meleg szemedet pára borítja,
s múlnak az évek, szerelemre nem nyílik a tested,
ellobogott az a tűz már; alkonyodóban
fázósan lépdelsz haza, látnak,
jól tudod: látnak, figyelnek, néznek –
nem mersz megcsalni, szegény kis fonnyadó
Pénélopém.

Pénélopé (2)

Hallom: palotánk hangos, vendégeid
víg dajdaja és kacagása (röhögése?)
hajnaltól hajnalig senkit nyugodni
nem hágy (nem tán csak részegek?),
s jó háziasszonyuk, te, ott ülsz velük,
és hallgatod az udvarlásukat,
s már nem zavar, ha a szolgáléányok
visítva bagzanak lovagjaiddal,
s még hangosabb lesz a zene, ha fölhevülve
hálókamránkba fölbotorkálsz
nyomodban nap mint nap másik göröggel,
és föl zabáltatod atyai jussomat,
leöleted szép barmaimat, illatos
boromat vedelik ezek a strici-fattyak,
mert azt hiszed, hogy vissza nem jövök,
s nem csapodom le fölgerjedt véredet –
miben bízol, te asszony, átkozott szuka,
s egyáltalán, hogy mersz te élni
nélkülöm?

Akhillesz szeme

Már lecsukódott, én zártam le, és
mint illik, tettem rá a rézgarast,
nem lát, engem se, senki mást,
mert hogy halott, nagyon halott, viszont
én látom őt, s emlékszem is, milyen

volt ez a szempár, dühtől villogó,
 ha valaki, akárki merészelt ellentmondani
 neki, istennő sarjának; pocsolyaszín
 rideg volt, tompa, fénytelen, mikor
 az ellenség húsába vágta fegyverét,
 s a mohó, ragadozó fényeket, mikor
 meglátta esedékes kedvesét, a szép farú fiút,
 s a hideg gúnyt, ahogy figyelve érveim,
 készült lecsapni rám, no persze szóval,
 s végigmustrálta kissé görbe lábaim –
 s most enyém az a megtiszteltetés, bizony,
 hogy én mutathatom be halotti torán
 az áldozatot, azt a szép bikát, amit most
 vezet elém szarvát markolva két óriás vitéz,
 s karnyújtásnyira, így illik, megállanak,
 s a szép bika fejét emelve rám néz,
 szemében rettenet, iszony, könyörgés – istenek,
 Akhillesz szemei;
 villan a bárd, homloka kettényílik, s lerogy
 a földre. Mestermunka volt.

Pór Péter

BEVEZETÉS RILKE OLVASÁSÁBA¹

Györffy Miklós fordítása

Rilke Spanyolország-élményéről szóló könyvében Jaime Alemparte meggyőző formulát írt le: „*Rilke nehéz, de pontos költő.*”² E formula általános értelmét, úgy vélem, nem lehet eléggé nagyra értékelni: egy alapvetően fontos, de önmagában véve korlátozott anyag kifejtésével és magyarázatával Alemparte azt az alapvető ambivalenciát ragadta meg, amely meghatározza Rilke szövegeinek ihletét, illetve olvasását, a korai költeményektől, amelyekben még nagyon homályosan törekedett arra, hogy eltávolodjék az „elhasznált” nyelv „elhasznált” kijelentéseitől (6/560.), a kései költeményekig, amelyekben szibillai és töredékes nyelven szibillai és töredékes kijelentésekig jutott el. De ennél még többet is kell mondanunk: Rilke tudatosan törekedett arra, hogy a szövegei ilyen ambivalens érvénnyel szólaljanak meg; és éppen azokban az esztendőkből, amikor szavakból és írásjelekből egyre merészebben absztrakt, „feltétlen” kompozíciókat alkotott, újra meg újra látványosan hirdette, miszerint azok ezoterikája egyben „nehéz”, esetleg „súlyosan szexuális” *feltételezettségű*,³ és hogy meg lehet és meg is kell fejteni őket. Így 1914 februárjában, tehát négy hónappal a WENDUNG (FORDULAT) (3/82.) című vers megírása előtt, az „*egyiptomi tárgyak*” láttán felfedezte, hogy egy jelenség, egy